

Nowe kompetencje w portfolio pielęgniarskim – lepszą opieką zdrowotną

Od 1 stycznia do 30 czerwca 2025 roku Polska po raz drugi sprawuje przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej (UE). W ramach priorytetów prezydencji, wspólnie z Światową Organizacją Zdrowia (WHO) i Komisją Europejską, rozpoczął się projekt European Nursing Action. W obliczu rosnącego zapotrzebowania na specjalistyczną opiekę medyczną konieczne staje się rozszerzenie kompetencji zawodowych personelu pielęgniarskiego. Przyczyni się to do zwiększenia efektywności systemu ochrony zdrowia i poprawy jakości leczenia pacjentów. Badania wykazują, że skuteczność zakładania cewników PICC przez pielęgniarki jest porównywalna z wynikami osiąganymi przez lekarzy. Średnia skuteczność wynosi 90-99%, w zależności od poziomu doświadczenia personelu i warunków proceduralnych.¹

European Nursing Act 2024-2027 – przełomowa inicjatywa na rzecz pielęgniarek w UE

European Nursing Action jest międzynarodową inicjatywą, która odpowiada na problem niedoboru personelu pielęgniarskiego w Unii Europejskiej i państwach stowarzyszonych. Projekt ten zakłada nie tylko zwiększenie liczby pielęgniarek, ale również poszerzanie ich kompetencji zawodowych. Dzięki wdrożeniu zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej personel pielęgniarski będzie mógł odpowiedzieć na dynamiczne zmiany oraz podnieść jakość świadczonych usług w systemie ochrony zdrowia

„W całej Unii Europejskiej odnotowuje się niedobór około 1.5 miliona pielęgniarek i położnych. Wiele pielęgniarek zmaga się z intensywnym stresem w pracy, co skutkuje problemami zdrowotnymi zarówno na płaszczyźnie psychicznej, jak i fizycznej. Dodatkowo, w ponad połowie krajów UE obserwuje się przedwczesne odejście z zawodu oraz malejące zainteresowanie wyborem kariery w pielęgniarstwie” – podkreśla mgr Mariola Łodzińska – Prezes Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych.

¹ 9. Silva JT, Lagares-Velasco A, Fernández-Ruiz M, et al. Peripherally inserted central venous catheter placed and maintained by a dedicated nursing team for the administration of antimicrobial therapy vs. another type of catheter: a retrospective case-control study. *Enferm Infec Microbiol Clin (Engl Ed)*. 2020;38(9):425-430. doi:10.1016/j.eimc.2020.01.005

10. Federica B, Nizar Yahya B, Hevan Al-Atroushy A, et al. It is possible to create a vascular access team in a middle resource country? Experience of Hevi Paediatric Teaching Hospital at DUHOK - IRAQ. *J Vasc Access*. 2023;24(5):994-999

11. Thomsen SL, Boa R, Vinter-Jensen L, Rasmussen BS. Safety and Efficacy of Midline vs Peripherally Inserted Central Catheters Among Adults Receiving IV Therapy: A Randomized Clinical Trial. *JAMA Netw Open*. 2024;7(2):e2355716

Potrzeba interdyscyplinarnych zespołów dostępu naczyniowego

Coraz większy nacisk kładzie się na interdyscyplinarne podejście do procedur medycznych, zwłaszcza w obszarze dostępu naczyniowego. Cewniki centralne zakładane obwodowo i cewniki pośrednie są często wprowadzane w Europie przez pielęgniarki wchodzące w skład zespołów dostępu naczyniowego.² Funkcjonowanie wyspecjalizowanych zespołów pielęgniarskich zajmujących się uzyskiwaniem dostępu naczyniowego jest powszechne w krajach takich jak Węgry, Grecja, Czechy, Włochy, Hiszpania, Dania, Wielka Brytania, Francja i Portugalia.³

„Wprowadzanie procedury przez dedykowany interdyscyplinarny zespół, jak ma to miejsce w Słowenii, pokazuje, że poszerzenie kompetencji personelu pielęgniarskiego przekłada się nie tylko na poprawę jakości terapii, ale również na zwiększenie efektywności i opłacalności leczenia” – komentuje dr n. med. i n. o zdr. Paweł Witt - Przewodniczący Rady Ekspertów Koalicji na rzecz Bezpieczeństwa Szpitali.

Zalety kosztowe implantacji cewników PICC przez zespoły pielęgniarskie

Cewnik PICC wprowadzony i utrzymywany przez dedykowany zespół pielęgniarski jest opłacalną alternatywą dla pozostałych cewników do podawania terapii wymagającej dostępu centralnego w krótkich i długich okresach leczenia. Poszerzenie kompetencji pielęgniarek pozwala na bezpieczne przeprowadzenie tej procedury, zmniejszając koszty i oszczędzając czas personelu lekarskiego. Rozwiązanie znacząco zmniejsza koszty i zapewni organizację pracy wspierającą najlepsze praktyki w Europie.

„Rozszerzenie kompetencji personelu pielęgniarskiego w zakresie wprowadzania różnych typów dostępu naczyniowego i zarządzania tym procesem jest kluczowym krokiem w kierunku optymalizacji opieki zdrowotnej, zwiększenia dostępności procedur i obniżenia kosztów opieki. W wielu krajach Unii Europejskiej oraz w Stanach Zjednoczonych pielęgniarki są uprawnione do wykonywania różnych typów procedur po odpowiednim przeszkoleniu i certyfikacji przez lokalne towarzystwa naukowe” – podsumowuje dr n. med i n. o zdr Maciej Latos - Prezes Polskiego Towarzystwa Pielęgniarstwa Infuzyjnego.

Korzyści dla pacjentów

Nowe rozwiązanie przynosi liczne korzyści, znacząco podnosząc komfort i jakość opieki zdrowotnej. Przede wszystkim obniżą koszty leczenia, co sprawia, że procedura staje się dostępna dla szerszego grona pacjentów. Dzięki skróceniu czasu oczekiwania oraz hospitalizacji możliwe jest szybsze rozpoczęcie terapii i powrót do codziennych aktywności.

„Dodatkowo zwiększa się efektywność systemu ochrony zdrowia, co przekłada się na lepszą

² Takematsu Y, Shibasaki S, Tanaka T, et al. The safe implementation of peripherally inserted central catheters by nurse practitioners for patients with gastroenterological diseases in Japan: a single-center retrospective study. *Surg Today*. 2024;54(5):487-495. doi:10.1007/s00595-023-02748-z.

³ de Souza Fantin S, Scherer Dos Santos M, Ferro EB, Hirakata VN, Ferreira de Azeredo da Silva A, Rabelo-Silva ER. Peripherally Inserted Central Catheter Versus Centrally Inserted Central Catheter for In-Hospital Infusion Therapy: A Cost-Effectiveness Analysis. *Value Health Reg Issues*. 2024;41:123-130. doi:10.1016/j.vhri.2023.12.006

organizację i wykorzystanie zasobów medycznych” – komentuje dr n. med i n. o zdr. Maciej Latos
– Prezes Polskiego Towarzystwa Pielęgniarstwa Infuzyjnego.

Wprowadzenie podobnych rozwiązań w Polsce mogłoby znacząco usprawnić funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. Umożliwienie pielęgniarkom wykonywania specjalistycznych procedur pozwoliłoby nie tylko na optymalizację kosztów ponoszonych przez placówki medyczne, ale także na poprawę jakości opieki nad pacjentami i bardziej efektywne wykorzystanie zasobów medycznych. Wprowadzenie tego rozwiązania w Polsce mogłoby znacząco usprawnić działanie systemu ochrony zdrowia, poprawić jakość opieki nad pacjentami oraz zoptymalizować koszty ponoszone przez placówki medyczne.

Potrzeba wysoko wykwalifikowanego personelu pielęgniarskiego

Koniecznością jest posiadanie wysoko wykwalifikowanego personelu pielęgniarskiego. Nowoczesne pielęgniarki muszą być przygotowane do podejmowania zaawansowanych zadań medycznych, jak wykonywanie skomplikowanych procedur diagnostycznych czy zarządzania opieką nad pacjentami w intensywnej terapii.

„Współczesne pielęgniarki podążają za trendami Europy Zachodniej oraz odnajdują się w zróżnicowanych środowiskach klinicznych. Odpowiadają na rosnące potrzeby pacjentów oraz zmiany, które zachodzą w systemie opieki zdrowotnej.” – podsumowuje mgr Mariola Łodzińska
– Prezes Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych.

Koalicja na rzecz Bezpieczeństwa Szpitali została zawiązana w 2021 roku, a głównym jej celem jest zwiększanie bezpieczeństwa pracowników ochrony zdrowia w miejscu pracy, m.in. poprzez promowanie i zachęcanie szpitali do korzystania z bezpiecznego sprzętu medycznego. Głównym projektem Koalicji jest program „Bezpieczny szpital to bezpieczny pacjent”, do którego przyłączają się placówki medyczne, przestrzegające zaleceń w niej zawartych. Patronat nad projektem objęły: Narodowy Fundusz Zdrowia, Rzecznik Praw Pacjenta, Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, Polska Federacja Szpitali, Naczelna Izba Lekarska, Polskie Stowarzyszenie Pielęgniarek Epidemiologicznych, Polskie Towarzystwo Pielęgniarek Anestezjologicznych i Intensywnej Opieki, Polskie Towarzystwo Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, Polski Klub Dostępu Naczyniowego, Stowarzyszenie Higieny Lecznictwa, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szpitali Prywatnych, Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne, Naczelna Izba Aptekarska, Europejskie Stowarzyszenie Czyste Leczenie, Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich, Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych, Polskie Towarzystwo Mikrobiologów, Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie, Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy, Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej oraz Polskie Towarzystwo Pielęgniarstwa Infuzyjnego.